

Kroupa, Jiří

Jaroslav Sedlář (1936) : historik moderního umění mezi výkladem jeho poetiky a filozofující estetiky

In: *Pod ochranou Kleió : historické obory na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity*. Borovský, Tomáš (editor); Němec, Jiří (editor). Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2019, pp. 81-82

ISBN 978-80-210-9258-7; ISBN 978-80-210-9259-4 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141058>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

opírala o práci *Brněnská architektura 1919–1928*, publikovanou o rok později pod stejným názvem. Dále se věnoval tvorbě Bedřicha Rozehnal a především Adolfa Loose (*Činnost Adolfa Loose v Československu, 1973–1974*). Podnětné úvahy o brněnské moderní architektuře sepisoval až do posledních let svého života, což dokládá například katalog výstavy Muzea města Brna *O nové Brno* (2000) nebo posmrtně publikovaný text do monografie o *Vile Tugendhat* (2001). Přístup Zdenka Kudělky charakterizovalo nejen úsilí o „přísnou a přesnou vědu“, ale také živý zájem o formování studentů. V obojím je znát jeho ztotožnění s tradičně definovaným výměrem dějin umění jako humanitní (humanistické) disciplíny, která zkoumá umělecké dílo se znaleckou akribií a s přihlédnutím k jeho jedinečnému tvaru a umělecké kvalitě. Toto zaujetí starším uměním se mohlo komplementárně opřít o jeho hluboké porozumění, respektive aktivní zapojení do problémů a provozu soudobého umění, které reflektoval jako teoretik a výtvarný kritik. Význam Zdeňka Kudělky spočívá i v tom, že se výrazně zasloužil o udržení kontinuity s předchozí generací, zejména s přístupem jeho učitelů Alberta Kutala a Václava Richtera (o kterém připravoval monografické pojednání a antologii jeho textů). Tuto tradici poté dále prostředkoval svým žákům, zejména Jiřímu Kroupovi, který završuje tuto pomyslnou linii „brněnské školy dějin umění“ až do současnosti.

Jaroslav Sedlář (1936)

Historik moderního umění mezi výkladem jeho poetiky a filozofující estetiky

Jaroslav Sedlář byl s oddělením dějin umění na brněnské univerzitě spojen vlastně celý svůj život. Nejenže zde vystudoval dějiny umění u Václava Richtera a Alberta Kutala, ale na vysoké škole zůstal již od roku 1960 zprvu jako asistent, posléze odborný asistent a nakonec roku 1986 jako docent dějin umění. Svou badatelskou práci započal zkoumáním malířského díla barokního malíře Františka Řehoře Ecksteina, jemuž věnoval i několik svých prvních drobnějších studií. Poté se však orientoval zejména na dějiny umění moderního a současného. Jistým předpokladem pro toto zaměření mu byla takřka programově vybudovaná studie věnovaná problematice hermeneutiky moderního umění. V této studii pod inspiračním vlivem především Václava Richtera uvažoval o afinním vztahu moderního umění k historickému manýrismu. Jeho dlouholetým badatelským projektem se však nakonec stalo dílo malíře Bohdana Laciny, jenž na brněnské filozofické fakultě učil základy výtvarného umění a malířskou technologii. K jeho dílu se Jaroslav Sedlář několikrát vracel v menších časopiseckých studiích a věnoval mu i základní monografii, vydanou roku 1980 v edici fakultních spisů. V této souvislosti se inspiroval výkladem poetiky malířského symbolismu německého historika umění Hanse H. Hofstättera a pokusil se jej uplatnit také na enigmatické dílo Lacinovy moderní malby. Úvahy o poetice moderního umění jej ostatně provázely i v dalších vědeckých studiích v pozdějších letech.

Paralelně s tím zpracoval Jaroslav Sedlář v sedmdesátých letech řadu monografií umělců a uměleckých směrů (*Antonín Slavíček; Paul Gauguin; Realistické malířství 19. století*), v nichž spojoval určitý způsob esteticky zaměřené interpretace uměleckých děl se sdělnou a literární formou výkladu. Ve studijních programech oddělení dějin se ovšem v přednáškách zabýval ještě dalšími

tematickými okruhy, například přehledem dějin egyptského umění, malířstvím italského quattrocenta či problémy uměleckohistorické estetiky. Kromě toho zpracoval (ještě jednou ovlivněn Richterovým modelem) spolu se svou ženou Jitkou Sedlářovou knižní monografii o městečku Slavonicích (1973).

Z brněnských historiků umění měl Jaroslav Sedlář nesporné encyklopedické nadání. Měl přitom asi nejbližší k estetice a k teorii umění umění ve starší generaci působícího historika umění Richarda Hamanna. Současně však byl hodně inspirován estetickými koncepty švýcarského historika a kritika moderní architektury Sigfrieda Giediona. Díky tomu se mohl obdobně zabývat moderním uměním jako specifickým projevem dobového estetického myšlení a vizuálního vnímání formy a obsahu výtvarných děl.

Ivo Krsek (1922–1993)

Objevitel a znalec moravského barokního malířství

Hodonínský rodák Ivo Krsek vystudoval klasickou archeologii a dějiny umění v Brně pod vedením profesorů Alberta Kutala, Václava Richtera a Antonína Friedla v letech 1945–1949. Svou disertační práci zasvětil moravskému dílu barokního malíře Josefa Sterna a po její obhajobě se stal v roce 1949 odborným asistentem na katedře dějin umění Univerzity Palackého v Olomouci. Na brněnskou katedru přešel v roce 1956 a zde se roku 1963 habilitoval prací *Soubor studií o pozdně barokním koloritu*. V první polovině sedmdesátých let zastával post proděkana filozofické fakulty a v letech 1974–1986 zasedl v čele oddělení dějin výtvarného umění katedry věd o umění tamtéž. Na profesorské pozici působil v Brně od roku 1990.

Odbornou profilaci Ivo Krseka nasměrovalo již téma disertační práce. Další malířskou osobností v řadě, které se Krsek intenzivně věnoval, se stal prostějovský malíř František Antonín Šebesta-Sebastini. K jeho dílu prvně publikoval několik studií a veškeré poznatky pak shrnul v práci *František Antonín Šebesta-Sebastini. Jeho dílo na našem území* (1956). Logickým vyústěním tohoto letitého výzkumu bylo postupné vypořádávání se s tvorbou vůdčí osobnosti středoevropské malby druhé poloviny 18. století, vídeňského malíře Franze Antona Maulbertsche. Ivo Krsek mu zasvětil početnou řadu studií, jejichž výsledky shrnul v monografickém představení malířova díla (*František Antonín Maulbertsch 1724–1796*, 1974). Nespočet materiálově bohatých studií, ve kterých pojednal malířství 17. a zejména 18. století na Moravě, vedly na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let k sepsání rozsáhlých syntetických studií, publikovaných ve sborníku prací brněnské univerzity (*Malířství 1. poloviny 18. století na Moravě a Malířství 2. poloviny 18. století na Moravě*). Souborný pohled na moravskou barokní malbu pak podal v příslušných kapitolách *Dějin českého výtvarného umění* a poslední velkou syntézu, vydanou až posmrtně, představují oddíly o malbě v knize *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku* (1996). Jeho práce na poli výzkumu moravské barokní malby jsou cenné především pro množství autorových připsání a datací, kterými rozšířil znalosti dosud anonymních prací.

Plně v tradici svých předchůdců brněnské školy dějin umění Václava Richtera, Alberta Kutala a Antonína Friedla kombinoval Krsek interpretaci starého umění s komentováním děl moderního umění. Kolorit a dynamika pozdně barokní malby mu byla nápomocna v uchopení díla

